

PAPER DETAILS

TITLE: Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulamalı Derslerin Ölçme Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri

AUTHORS: Aziz SAHİN,Zühal DİNÇ ALTUN

PAGES: 47-59

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2545235>

Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulamalı Derslerin Ölçme Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri

Aziz Şahin
Trabzon Üniversitesi

Zühal Dinç Altun
Trabzon Üniversitesi

Bu makaleye atıf için (To cite this article):

Şahin, A. & Dinç Altun, Z. (2023). Resim-iş öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerin ölçme değerlendirilmesine ilişkin görüşleri [Visual arts teacher candidates' opinions on the assessment and evaluation of the applied courses taken in the distance education process]. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)* [Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal)], 7(1), 47-59.

Makale Türü (Paper Type):

Araştırma (Research)

Etik Kurul Adı, Onay Tarihi ve Sayısı (Ethics Committee Name, Approval Date and Number):

Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 17.12.2021 tarihli 2021-12/2 sayılı karar.

Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi):

Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi); bilimsel ve hakemli bir dergi olarak yılda iki kez yayınlanmaktadır. Bu dergide; bilim, eğitim, sanat veya teknoloji ile ilgili özgün kuramsal çalışmalar, literatür incelemeleri, araştırma raporları, sosyal konular, kitap incelemeleri ve araştırma makaleleri yayınlanmaktadır. Dergiye yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin daha önce yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere herhangi bir yere gönderilmemiş olması gerekmektedir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışma amaçları için kullanılabilir. Makalelerinin içeriğinden sadece yazarlar sorumludur. Dergi, makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımı ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, eylem, talep, işlem, maliyet veya zarardan sorumlu değildir.

Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal):

Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal) is published twice a year as a scientific and refereed and journal. In this journal, original theoretical works, literature reviews, research reports, social issues, psychological issues, curricula, learning environments, book reviews, and research articles related to science, education, art or technology are published. The articles submitted for publication must have not been published before or sent to be published anywhere. This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Authors alone are responsible for the contents of their articles. The journal owns the copyright of the articles. The publisher shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of the research material.

Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulamalı Derslerin Ölçme Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri

Aziz Şahin, Zühal Dinç Altun

Makale Bilgisi

Makale Tarihi

Gönderim Tarihi:
07 Haziran 2022

Kabul Tarihi:
18 Aralık 2022

Anahtar Kelimeler

Uzaktan eğitim
Öğretmen aday
Görsel sanatlar
Uygulamalı ders

Öz

Bu araştırmanın amacı; resim-iş öğretmenliği programı 4. sınıf öğretmen adaylarının, uzaktan eğitim sürecinde almış oldukları uygulamalı derslerin (atölye, grafik, seramik, vs.) ölçme değerlendirmelerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın deseni; nitel yaklaşıma dayalı, durum çalışmasıdır. Araştırmada veriler yüz yüze yürütülen görüşmeler ile elde edilmiştir. Çalışma grubunu, Trabzon Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği programının 4. sınıfında eğitimine devam eden 12 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcılara uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslere ait yapılan ölçme değerlendirmelere yönelik yarı yapılandırılmış 6 soru sorulmuş ve görüşleri alınmıştır. Mülakatlar sırasında konuşmalar ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmış ve daha sonra dikte edilerek yazılı metne dönüştürülmüştür. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve kategoriler oluşturularak tablolastırılmıştır. Tablolar katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara yapılarak desteklenmiştir. Araştırma sonunda Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmenin ne olduğuna ve neden yapıldığına dair genel bir bilgiye sahip oldukları, uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı dersler için yapılan ölçme değerlendirmelere ilişkin olumsuz görüşe sahip oldukları, yüz yüze eğitimde yapılan ölçme değerlendirmelerin hocayla etkileşime geçme ve anında dönüt alma yönünden daha etkili olduğu için uzaktan eğitimde yapılan ölçme değerlendirmelerden memnun olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgu ve sonuçlar ışığında gerekli önerilerde bulunmuştur.

Visual Arts Teacher Candidates' Opinions on the Assessment and Evaluation of the Applied Courses Taken in the Distance Education Process

Article Info

Article History

Received:
07 June 2022

Accepted:
18 December 2022

Key Words

Distance education
Teacher candidate
Visual arts
Applied course

Abstract

The aim of this research is; the 4th grade teacher candidates of the visual arts teacher education program will be required to take practical courses (workshop, graphics, ceramics, etc.) is the examination of their views on assessment and evaluation. The design of the research; is a case study based on a qualitative approach. In the study, the data were obtained through face-to-face interviews. The study group consists of 12 teacher candidates who are trained in the fourth grade of Trabzon University visual arts teacher education program. It consists of 12 teacher candidates who continue their education in the class. Participants were asked 6 semi-structured questions for the assessment and evaluation of the applied courses in the distance education process and their opinions were taken. During the interviews, the speeches were recorded using a voice recorder and then dictated and converted into written text. The data were analyzed by content analysis method, and categories were created and presented in tables. The tables were supported by direct quotation from the opinions of the participants. At the end of the research, it was concluded that the teacher candidates had a general knowledge of what assessment and evaluation was and why it was done, that they had a negative opinion about the assessment evaluations made for the applied courses in the distance education process, and that they were not satisfied with the assessment evaluations made in distance education because the assessment evaluations made in face-to-face education were more effective in terms of interacting with the teacher and receiving instant feedback. Based on the findings and results obtained in the study, the necessary recommendations were made.

Giriş

Günümüz ‘teknoloji çağının’ eğitim sisteminde beklenen sadece belirli bilgi ve kazanımların öğrencilere kazandırılması değildir. Önemli olan, bireyin bunlardan farklı fikirler ve ürünler ortaya koyma ve kazandığı bu davranışları uygun zaman ve yerde uygulayabilmesidir. Eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme önemli yer tutmaktadır. Bazı özellikler tespit edilerek, bu tespitlerin sayı ya da başka harflerle ifade edilmesine ölçme, eğitim süreci içerisinde öğrenci seçimi, eğitim sürecinde öğretimin olumlu ya da olumsuz yönlerini tespit etmek, öğretimi değerlendirmek, öğrencilerin motivasyon ve başarı düzeyini attırmak, rehberlikle alakalı problemlerin çözümünü sağlamak gibi işlemlere sahiptir (Alakuş ve Mercin, 2009, s.13).

Ölçme ve değerlendirme diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da varlığını sürdüren bir süreçtir. Bu sürecin eğitimde eksik yönlerini tespit etmek veya artı yönlerini tespit etmek amacıyla daha verimli hale getirmek için yapılan bir yöntemdir. Uygulamalı derslerde anlamlı bir değerlendirme sürecinin yapılması için değerlendirme becerisine sahip objektif bir tutuma sahip olması gerekir. Bu ihtiyacı karşılamak için ürün yani girdi-çıkışların belirlenmesi için sürecin göz önünde bulundurulmasının önemi vardır (Jacobs, 1996). Yani ölçme ve değerlendirmenin eğitimdeki hedefi, bireyin başarı düzeyini, hedef kazanımlarını, eksik yönlerini, gelişim düzeylerini gibi birçok alanda tespit etmek amacıyla yapılır (Çepni, 2009 s.23). Görsel sanatlar eğitiminin genel eğitim sürecinden farklı bir özel bir alanıdır. Bu alanın kendine özgün kuralları ve değerlendirilmesi gerekir (Ayaydın, 2009).

21. yüzyılın ‘iletişim çağında’ internet ağlarının çoğalmasıyla birlikte eğitimin her zaman olabilmesinin avantajlarını yakalamış durumdayız. Ancak bu internet ağları ne kadar yüksek kaliteli iş yapsa da uygulama dersleri (resim, müzik, seramik vb.) açısından tam yerinde hazır olunmayan bir sonuç doğuruyor. Uzaktan eğitim zaman ve mekan tasarrufu bakımından bir avantaj sayılırken, uygulamalı (seramik, desen, resim, grafik, temel tasarım vs.) dersler açısından ise bir dezavantaj konumundadır (Parlak, 2017).

Atölye derslerinde uygun ortam olmaması durumunda bireylerde verimlilik açısından beklenen başarının sağlanamadığı görülmektedir. Görsel Sanatlar dersinde ‘atölye’ gerektiren uygulamalı dersler baz alınarak; uzaktan eğitimin sınırlıkları ve bireylerin malzeme imkanlarına sahip olmaması durumunda eğitimde istenilen seviyeye gelmemesi ve bireyler arasındaki ilişkinin zayıflanması söz konusudur. Görsel sanatlarda bireyin daha aktif katılım gösterdiği sınıf ortamında fikir alışverişi, görüş geliştirme gibi etkin rol aldığı mekanlardır (Dilmaç & Dilmaç, 2022, s.48).

Resim iş eğitim derslerinde öğrencilerin farklı mekanlarda birbirinden bağımsız olarak gerçekleştirilen çevrimiçi dersler örgün eğitiminin alternatif konumundadır. Fakat alt yapısı oluşturulmadan gerçekleşen uzaktan eğitim uygulamaları faydalı olmaktan çıkıp, öğrencilerin eğitim sürecinden uzaklaşmasına neden olabilir. Son zamanlarda, yüz yüze eğitimin destekleyici ve yeni eğitim olanaklarının gelişmesi açısından önemli bir gelişmenin kat ettiği düşünülmektedir (Telli & Altun, 2020). Uzaktan eğitimle birlikte eğitim ve öğretimde yeni çeşitlenme

olarak sanat eğitiminde de yeni ivmeler kazandı. Gerek uygulama aşamaları gerekse var olan çalışmaların örnekler halinde sunulması öğrenciler için bir avantaj konumundadır (Erim, 2021).

Nitelikli bir öğrenmede kastedilen, öğrenmenin bütünleşmiş ve derin olması yani yeni durumlarda ve uygulamalarda bireyde transfer etmesine olanak sağlanmasıdır. Bu niteliğin öğretmen ve öğrencinin öğrenme sürecinde, öğrenmelerini anlamlı hale getirecek biçimde ortam hazırlanmalıdır. Etkili bir sanat eğitimi için teknolojinin uygulamalı derslerde daha etkin kullanılmasına olanak sağlayarak bireye yeni bakış açısı kazandırılması sağlanabilir (Buyurgan & Demirel, 2022, s.589).

Öğrenme niteliğinin etkisi öğretim materyalleri yani araç ve gereçlerin kullanımına bağlıdır. Son yıllarda eğitim ortamlarında kullanılan araç-gereçler gün geçtikçe bilgisayar temelli olmuştur. Sunu hazırlama, bilgiye erişim, etkileşimli öğrenme gibi canlı çevrimiçi derslerinde eğitimin bir parçası haline gelmiştir (Çelen, 2017). Öğrencilerin başarısını belirleme eğitim faaliyetlerini değerlendirme gibi konular üzerinde durulur. Bireyin akran değerlendirmesi, performans ve projeye dayalı çalışmalarda öğrenme sürecinin tespiti (Anderson, 1998).

Öğretimde, öğrencilerin hedef ve davranışlarını tespit etmek, hazırbulunuşluklarını, seviyelerini ve dersin kazanımlarına uygun özellikleri belirlemek için ölçme ve değerlendirme yapılmaktadır. Yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmasının asıl amacı, öğrencilerin derslerdeki öğrenme durumları ve gelişmeleri hakkında geri bildirimler almaktır. Anlamlı ve faydalı dönütler alınmasına dair bilgi ölçme ve değerlendirme ile mümkündür (Duban ve Küçükylmaz, 2008).

Ölçme ve değerlendirmenin bir diğer boyutu ise paydaşların yani okul yöneticileri ve velilere anlamlı bir biçimde rapor etme halidir (Demirtaşlı, 2017). Bu sayede ölçme ve değerlendirmenin eğitimin içinde ve dışında yeralan diğer paydaşlarda doğrudan ilişkili olduğu kanısına varabiliriz.

Görsel sanatlarda uygulamalı derslerde hedeflenen kazanımlara ulaşabilmesi için bir uzmanın gözetiminde ve yönlendirmesiyle ‘usta-çırak’ ilişkisi yöntemi ile gösrerip yaptırma durumu söz konusudur. Bu ilişki sırasında öğrenci (çırak) öğretmen (usta) konumunda uygulamalı olarak yönlendirmesi ve öğrenilmesi sağlanabilir (Tuncer, 2021). Yine alanyazı tarandığında Özsoy’a (2020) göre; görsel sanatlarda ölçme ve değerlendirmenin eğitim programına ve eğitim alanlarına hakim öğretmenlerin uzmanlıklarıyla doğru orantılı gelişmelidir.

Sanatın ürün odaklı meselesi süreç içindeki çıktılarla meydana gelen aşamalardan gelir. Bu sanatsal aşamalar ürün-algı-eleştirel düşünme olarak sanatın üç çeşit faaliyeti alanı içinde yer alır (Kırıçoğlu, 2002, s.102). Sanatsal faaliyetlerde sorunun çözümü için dönütler bu sürecin önemli bir parçasıdır. Dönütlerle bireyin algı ve eleştirel düşünme yetileri teknolojik gelişmelerle sanat eğitimine yeni modellerin girmesiyle günümüzde gelişim göstermektedir. Sanat diğer disiplinler gibi teknolojik ve sosyo-kültürel olaylardan ilham alır ve zamanına göre bunu sanat eğitiminde harmanlar (Tekin Karagöz, & Mamur, 2022).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; Görsel sanatlar öğretmenliği programı öğretmen adaylarının, uzaktan eğitim sürecinde almış oldukları uygulamalı derslerin (atölye, grafik, seramik, vs.) ölçme değerlendirilmelerine yönelik görüşlerinin alınmasıdır.

Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır;

- 1.Görsel sanatlar öğretmenliği programı öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin bilgi düzeyleri nedir?
- 2.Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde uygulama derslerinde kendilerine yapılan ölçme değerlendirmelere ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3.Uzaktan eğitim sürecinde uygulama derslerinde nasıl bir ölçme değerlendirme yapılması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı (resim, seramik, desen, temel tasarım vs.) derslerin ölçme ve değerlendirmelerine ilişkin yaşanan avantaj ve dezavantaj yönlerini belirlemeye yöneliktir. Araştırmada Resim İş Öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtmaları bakımından önem taşımaktadır.

Yöntem

Bu bölümde Araştırmanın Modeli, Çalışma Grubu, Verilerin Analizi ile ilgili yöntem bilgilerine yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu; bir devlet üniversitesinin güzel sanatlar eğitimi bölümü resim-iş öğretmenliği programında öğrenim gören ve ölçme ve değerlendirme dersini almış, 12 gönüllü Resim-iş öğretmenliği programı son sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen adayları araştırmayı yürüten araştırmacılarla aynı üniversitede bulunması ve ölçme değerlendirme dersi almış son öğretmen adaylarından oluşması nedeni kolayda örneklem ve amaçlı örneklem çeşitlerinden biri olan benzeşik örneklem yöntemi ile belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmen adayları gönüllülük dayalı çalışmaya dahil edilmiş ve onam formu doldurmuşlardır. Kolayda örneklem “araştırmacı kendisine en yakın, elinin altındaki, rahatlıkla ulaşabildiği birimleri örneklem dahil eder” (Baştürk, 2013, s.145). Benzeşik örneklem ise “evrenden araştırmanın problemi ile ilgili olarak benzeşik bir alt grubun veya durumun seçilerek çalışmanın burada yapılması olarak tanımlanır” (Büyüköztürk, Kiliç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2021, s.94).

Çalışma grubunun demografik özellikleri, Öğretmen Adaylarının isimleri kişisel bilgilerin gizliliği gereği verilmemiş ve onun yerine ÖA. şeklinde kodlanmıştır. Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Katılımcı Kodları	Cinsiyet	Anasanat Dalı	Sınıf
ÖA.1	K	Grafik	4
ÖA.2	K	Grafik	4
ÖA.3	E	Resim	4
ÖA.4	K	Resim	4
ÖA.5	K	Grafik	4
ÖA.6	E	Resim	4
ÖA.7	E	Resim	4
ÖA.8	E	Grafik	4
ÖA.9	E	Resim	4
ÖA.10	K	Grafik	4
ÖA.11	K	Resim	4
ÖA.12	E	Resim	4

Araştırma Modeli

Nitel araştırma çerçevesinde durum çalışması olarak planlan bu araştırma “bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir” (Mc-Milan, 2000’den akt. Büyüköztürk vd., 2021). Büyüköztürk (2019) durum çalışmasını “bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem” olarak tanımlamaktadır (s. 268). Buradaki asıl amaç; bazı genel teorileri aydınlatmak için incelenen örnek olayları etrafıca tanıtmaktır. Durum çalışmalarında veri çeşitlenmesinin yapılması, araştırılan durum ile araştırmacı arasındaki etkileşim süresini uzatılması yapılan çalışmanın geçerlik, güvenilirliğini artırması açısından önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış mülakat sorularıdır. Mülakat soruları katılımcıların demografik bilgilerini içeren sorular ile yine katılımcı öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde uygulamalı derslerin ölçme ve değerlendirmelerine ilişkin hazırlanmış altı sorudan oluşmaktadır. 12 Resim-İş öğretmenliği programı öğretmen adayları ile yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan mülakat yapıldı, konuşmalar kayıt altına alındı ve daha sonra dikte edilerek yazıya dönüştürüldü. Veriler betimsel içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bulgular öğretmen adaylarının konuşmalarından doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Bu çalışma bir devlet üniversitesinde Resim-iş Öğretmenliği Lisans Eğitimi almakta olan 12 son sınıf düzeyindeki Resim-iş öğretmen adayı oluşturmaktadır. Mülakatta elde edilen veriler kayıt altına alınmış daha sonra yazılı metne dönüştürülmüş betimsel içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Ek-1’de yer alan araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış mülakat soruları öncelikle 2 alan uzmanı

ve 2 ölçme ve değerlendirme uzmanı ve 1 dil uzmanına sunulmuş gelen dönütler sonrasında uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Önceden belirlenen ve çalışmaya dahil edilmeyen bir öğretmen adayı ile pilot uygulama yapılmış ve pilot çalışmaya ait araştırmaya dahil edilmemiştir.

Bulgular

Bu bölümde; araştırma amacını geliştirmek için toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Görsel Sanatlar Öğretmenliği Programı Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Bilgi Düzeylerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Öncelikli olarak öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bilgi düzeylerini tespit edebilmek için katılımcı öğretmen adaylarına yarı yapılandırılmış mülakat sorularının ilk sorusu olan “Ölçme ve Değerlendirme nedir, ölçme ve değerlendirmeyi nasıl tanımlarsın?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının tamamı bu dersi almış ve bu ders hakkında belirli düzeyde bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Görsel Sanatlar Öğretmenliği Programı Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Bilgi Düzeylerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı	Cevaplar
ÖA1, ÖA2, ÖA6, ÖA8, ÖA9, ÖA11, ÖA12	Başarının puanlama sistemidir.
ÖA4, ÖA5, ÖA7, ÖA10, ÖA12	Öğrenci düzeyini anlamak.
ÖA1, ÖA7, ÖA9	Kurum veya öğrencinin eksikliğini belirleme
ÖA4, ÖA5, ÖA9	Geri dönüt almak.
ÖA3, ÖA11	Derecelendirme sistemidir.

Tablo 2 incelendiğinde; öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmenin ne olduğu ve neden yapıldığına ilişkin görüşleri görülmektedir. Katılımcı öğretmen adaylarına yöneltilen sorulara ilişkin cevaplar ÖA2 “ölçme değerlendirme bir öğrencinin bir bireyin belli bir çalışmaya göre onu sonuçlandırdığımız bir anket ya da sorulara dayalı çalışmaların sonucuna bağlı olarak sonuca varma sistemi”, ÖA4 ve ÖA5 göre; “öğrencileri yaptıkları şeylere dönüt amaçlı puan amacıyla dönüt amaçlı düşünüyorum... Ölçme değerlendirme öğretmenlerin öğrettikleri bilgiler sonucunda verdikleri geri dönüttür” ÖA7 “Ölçme ve değerlendirme bir kurumda olan veya bir öğrencide olan eksikliğin belirlenmesi için uygulanan bir kavramdır”, “Ölçme değerlendirme insanların neler bildiklerini bir kağıt üzerinde ya da herhangi bir uygulama yaparak onların neler bildiğini anlamaya çalışmaktır”, ÖA11 “Ölçme değerlendirme dereceli ölçme değerlendirme olarak değerlendirilmelidir” dikte edilerek betimsel içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda tüm öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme ilişkin bir bilgisinin olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulama Derslerinde Kendilerine Yapılan Ölçme Değerlendirmelere İlişkin Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı (resim, seramik, grafik, güzel yazı vb) derslerde yapılan ölçme ve değerlendirmelere ilişkin görüşleri sorulduğunda katılımcılar olumlu ve olumsuz iki kategoride görüşlerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların olumlu ve olumsuz görüşlerine ait bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulamalı (Resim, Seramik, Grafik, Güzel Yazı vb) Derslerde Yapılan Ölçme ve Değerlendirmelere İlişkin Görüşleri

Katılımcı Görüşleri	Temalar	Katılımcılar
Olumlu Görüşler	Notların yüz yüze eğitime göre yüksek olması	ÖA3, ÖA7, ÖA10, ÖA11
	Devam-devamsızlığın dikkate alınmaması	ÖA1, ÖA3, ÖA9
Olumsuz Görüşler	İstenen ürün ve çalışmaların sayısının az olması	ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA10
	Uygulamalı derslere ait ders kaydının bulunmaması	ÖA1, ÖA5, ÖA8, ÖA12
	Hocaların dönüt vermemesi	ÖA2, ÖA3, ÖA5, ÖA7
	Objektif puanlama yapılmaması	ÖA2, ÖA7

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının olumlu ve olumsuz görüşlerine bakıldığında; olumlu yönde görüş belirten dördünün uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerdeki puanlamanın yüksek not olmasını memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Katılımcıları grubundan ikisi ise devam-devamsızlıkta sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Olumsuz yönde görüşler belirten öğretmen adaylarından dördü ise istenilen ürün ve çalışma sayısının az olmasından durumu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından üçü ise ders kayıtlarının uygulamalı derslerde olmamasına ilişkin görüş belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmen adaylarından dördü ise hocaların uzaktan eğitim sürecinde dönütler verilmemesine ilişkin görüşte bulunmuşlardır. Çalışma grubuna katılan iki öğretmen adayı ise bu süreçte ölçme ve değerlendirmeye ilişkin objektif puanlama olmadığını belirtmiştir.

Olumlu Görüşler

Notların Yüz Yüze Eğitime Göre Yüksek Olması

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci başarılarının değerlendirilmesine (notlandırılması) ilişkin öğrenciler olumlu yönde görüş belirtmişler ve yüz yüze eğitime göre daha yüksek not aldıklarını ve bunun kendileri için büyük bir avantaj olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin ÖA7 “Attığımız fotoğraflardan nota tabi tutulduk, yüksek not aldık. Avantajım şöyle oldu puan yükseldi”.

Devam-Devamsızlığın Dikkate Alınmaması

Bu süreç içinde öğretmen adaylarının derslerdeki devam-devamsızlık teması üzerindeki görüşleri incelendiğinde uzaktan eğitim uygulamalarındaki derslerde öyle bir kaygının olmadığı ve kimsenin devamsızlıktan kalmadığı bulgusuna rastlanılmıştır. Örneğin ÖA1’e göre “Bu süreç içinde hiç yoklama alınmadı bizlerde derse girmeden geçtik sınıfı” süreci belirtmiştir.

Olumsuz Görüşler

İstenen Ürün ve Çalışmaların Sayısının Az Olması

Resim-iş öğretmen adaylarının uygulamaya yönelik derslerde ödev, çalışma sayının az olmasından dolayı bu derslerde yeterince kazanım elde edemediklerini vurgulamışlardır. ÖA6'ya göre “yüz yüze eğitimde neredeyse iki haftada 1 çalışma yapıyorduk, uzaktan olunca iki çalışma yaptım, bu şekilde olunca hiç gelişme olmadı bende.” ÖA10'a göre ise “Uygulamalı derslerde az ödev yaptık, seramik dersinde ödev bile yapmadık, teorik bilgilere dayalı çalışmalar yaptık.”

Uygulamalı Derslere Ait Ders Kaydının Bulunmaması

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde derslerin kayıt altına tutulmasına ilişkin görüşlerine göre kayıt altında tutulan derslerin avantajları ve genel tekrar amaçlı sonradan izlendikleri için memnuniyetleri dile getirmişlerdir. ÖA8'e göre “uzaktan eğitimde teorik derslerde kayıtlar vardı ama uygulamalı derslerde kayıt tutulmadığı için verimsiz geçti.” Ancak uygulamalı derslerde kayıt altına tutulması birçok öğrenci için olumsuzluklar oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Hocaların Dönüt Vermemesi

Uzaktan eğitim sürecinde farklı mekan ya da aynı ortamda olamadıkları için hocalarından yeterince dönütler alınmamıştır. Özellikle uygulama derslerde hocaların sadece konu başlığı vermesi, öğretmen adaylarını bu süreçte bocalanma yaşadıklarını dile getirmişlerdir. ÖA5 göre; “yüz yüze zamanında daha hocalarla içli dışlı oluyorduk, uzaktan olunca hocalarla iletişim olmadı. Bazı hocalarımız whatsapp bile cevap vermedi. Böyle olunca uzaktan eğitimde insan rahat olduğu için gevşek davranır” şeklinde görüşte bulunmuştur.

Objektif Puanlama Yapılmaması

Sürecin ölçme ve değerlendirmesine ilişkin öğretmen adaylarının puanlamanın kimisi için yüksek kimisi içinde düşük olması bakıldığında, yarı yapılandırılan mülakat soruna verilen cevaplara göre puanlamanın objektif olmadığını belirtmişlerdir. Örneğin ÖA2' ye göre “O yüzden ne verdiysek ne görürlerse ona göre veriyorlardı.” Fotoğrafa dayalı notlandırılma yapıldı. ÖA7'e göre ise; “Attığımız fotoğraflardan nota tabi tutulduk, yüksek not aldık. Avantajım şöyle oldu puan yükseldi, herkese eşit not verildi adil bir değerlendirme olmadı.” şeklinde bulgulara ulaşılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulama Derslerinde Nasıl Bir Ölçme Değerlendirme Yapılması Gerektiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim sürecinde yapılan ölçme ve değerlendirme

arasında farklılıklar var mıydı? Ne gibi farklılıklar tespit ettin?” biçiminde düzenlenmiştir. Bu alt probleme yanıt bulmak amacı ile öğretmen adaylarına yarı yapılandırılmış mülakat soruları aracılığıyla sorulan sorulara verdikleri yanıtlar içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Öğretmen adaylarının yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerdeki ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri;

ÖA5’e göre; “Yüz yüze yapılanlarda daha çok öğrenme amaçlı oluyor diğerinde öğrenme amacı yok geçme amacı var bana gelip teknikler üzerinde gittiğinde ben öğrenerek gidiyorum ama orada ben sadece tekniği öğreniyorum”, yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim arasındaki farklardan meydana gelen sürece dayalı durum söz konusudur. ÖA7’ye göre ise; “Hocalarımızın yanında olduğumuz zaman hocalarımız doğrularımız yanlışlarımızı söylerdi ona göre hareket ederdik ama uzaktan eğitimde o kadar faydalı olmadı fotoğrafta o kadar anlaşılmıyor.”, hocalarla öğrenciler arasındaki iletişim yetersiz olduğu ve değerlendirmenin fotoğraftan yapıldığı söz konusudur. ÖA4’e göre “Grafikte biz hocalarla şu an durmadan birebir kontak halindeyiz. Diğer zamanlar hoca ya da biz müsait olmuyorduk. Bazı öğrenciler ne yapacağını bilmiyordu hocaya sormaya çekinenler olabiliyordu ama şu an çekinmeden herkes her şeyi yapabiliyor. Online da daha azdı birkaç çalışma yapıp geçiliyordu.” Çalışma- ürün sayısının az olması hem öğrenciler için bir dezavantaj durumundadır. Ancak yüz yüze eğitimde öğrencilerin hocalarla iletişim halinde olduklarını belirtmişlerdir. ÖA8’e göre “Ana sanat dersini örnek alacak olursak online eğitimde neye göre değerlendirildiğimizi bilmeden bir sonuç aldık ama yüz yüze eğitime geldiğinde her detay ve hatalar önüne sürüldü ve ona göre bir değerlendirme aldım. Yani geniş çaplı oluyor yüz yüze eğitimde. Alışma sayısı daha fazla ve kapsamlıydı. Ama online eğitimde öyle değil.” Uygulama dersleri için atölye, mekan, araç-gereç gibi birçok nedenden dolayı grup halinde çalışmalar daha etkilidir. ÖA9’a göre “Yüz yüze de hocalar bizim yaptıklarımız çalışmayı görüyor ve ona göre değerlendiriyor ama uzaktan eğitimde öyle bir imkanları yoktu. O yüzden ne verdiysek ne görürlerse ona göre veriyorlardı.” ÖA11’e göre ise “Uzaktan eğitimde insan rahat olduğu için gevşek davranır örnek veriyorum o ortam o dersin ciddiyetini kaldırmaz ama ortam dediğim gibi bir ders sınıf ortamında veriliyorsa onun ciddiyeti kavrattırılır. Ona göre hareket edilir. Ona göre yüz yüze eğitimde daha verimli olacağını düşünüyorum.”

Öğretmen adaylarının yarı yapılandırılmış mülakatta görüşleri incelendiğinde uygulamalı derslerde ölçme değerlendirmenin yüz yüze ile uzaktan eğitimin birbirinden farklı değerlendirilmesi bariz bir tutumunu söyleyebiliriz. Yüz yüze eğitimde uygulamalı derslerde daha verimli, hocaların gözetiminde ve ortamdan kaynaklanan akran değerlendirmesi önemli ölçüde destekleyici faktör oluyor. Ancak uzaktan eğitimde bireylerin bireysel kalmasıyla birlikte amaçlarına ulaşmada güçlük çektikleri varabiliriz.

Sonuç ve Öneriler

Uzaktan eğitim sürecinde resim- iş öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmesine ilişkin bazı sorunların yaşandığına dair bilgilere varılabilir. Zan ve Zan (2020), vurguladığı gibi puanlamanın objektif olmaması, uzaktan eğitiminin olumsuzluklarına değinmiştir. Ölçme ve değerlendirmenin uygulamalı derslerde objektif olmaması ve

bu süreçte hocalardan yeterince dönütler alınamaması başta gelen sorunlar haline gelmektedir. Koç (2020)'un, yapmış olduğu bir araştırmada uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanlarının öğrencilere dönütler vermemesi ya da bu konuda iletişim eksikliğinden dolayı bireyler için bir dezavantaj konumundadır. Benzer bir diğer çalışmada ise Seçmeli ile Kurnaz (2020), öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi-iletişim yetersizliği olarak belirtmiştir. Uygulamalı derslerde ölçme ve değerlendirmenin bir amaca ulaşılıp ulaşılmadığı, uzaktan eğitim sürecinde sıkıntılara ve zorluklara yer verilmiştir. Teknoloji alt sorunlara, sisteme yeni adapte olma gibi bazı sorunlarında olduğu gözlenmiştir.

Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme bakımından diğer eğitim dallarından sınırlıdır. Görsel sanatlar eğitiminin genel eğitim sürecinden farklı bir özel bir alanıdır. Bu alanın kendine özgün kuralları ve değerlendirilmesi gerekir (Ayaydın, 2009).

Bu nedenle Görsel sanatlar derslerinde ölçme ve değerlendirme sayısal verilerden ziyade, sürece dayalı bir ölçme değerlendirme yapılmalıdır. Eroğlu ve Kalaycı (2020)'nın, bir çalışmasındaki bulgular öğrencilerin değerlendirilmesinin sürece dayalı olacak şekilde olmasını belirtmiştir. Süreç içinde ödevler, çalışmalar, kazanımlar göz önünde bulundurarak öğretmen adaylarına uygun bir ölçüt geliştirip ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır.

Sonuç olarak bakıldığında çalışma grubu olarak seçilen resim -iş öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde yürütülen uygulamalı derslerdeki ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri olumsuz olarak tespit edilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sınavlarda sadece jpeg (fotoğraf) olarak attıkları çalışmalar değerlendirme alınması uygulama derslerin sürecinin sekteye uğradığı görülmektedir. Saruc ve Aslantürk (2021), araştırmasındaki bulgularda değindiği gibi yaşanılacak olası başka durumlarda bu sürece yönelik yeni düzenlemeler yapılmasının öneminden bahsetmiştir. Bu sürecin olası yeni bir uzaktan eğitimde yürütülmesi durumunda sürecin ders saatlerini uzatılması, örnek görseller ve teknolojiden yararlanılarak videoya dayalı uygulamalar çekilmeli bu sürecin daha verimli ve kaliteli geçirilmesi için bir önlem alınmalıdır.

Kaynaklar

- Akyıldız, S. (2009). Ölçmede temel kavramlar ve kavramlar arası ilişkiler. S. Çepni ve S. Akyıldız (Ed.). *Ölçme ve değerlendirme içinde*. (s. 11-27) Trabzon: Celepler Matbaacılık
- Alakuş, A. ve Mercin, L. (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Alakuş, A. O. (2004). İlköğretim kurumları resim-iş derslerinde kriterlere dayalı ölçümleme ve değerlendirme, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt 3 Sayı 9
- Anderson, S.R. (1998). Why Talk About Different Ways To Grade? The Shift from Traditional Assessment to Alternative Assessment. *New Directions for Teaching and Learning*, 74, 5-16.
- Ayaydın, A. (2009). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme-değerlendirme yöntemi arayışları, Sakarya: 17. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı*.

- Ayaydın, A. (2009). Güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliği anabilim dallarının sorunları ve çözüm önerileri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30, 31-45.
- Baştürk, S., Taştepe, M. (2013). *Evren ve Örneklem. Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Vize Yayıncılık, 129-159.
- Birgin, O. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki okur-yazarlık düzeyinin incelenmesi. *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (5-7 Eylül 2007) Bildirileri*, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, s. 498-503.
- Buyurgan, S. & Demirel, İ. N. (2022). Uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulamalı sanat derslerine yönelik akademisyen görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 585-620. DOI: 10.17152/gefad.930885
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Demirel, F., Akgün, Ö. E. ve Karadeniz, Ş. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (31 st ed.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirtaşlı, R. N. (Ed.). (2017). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Dilmaç, O. & Dilmaç, S. (2022). Tasarım eğitiminde uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen akran değerlendirmesinin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi. *Art vision (Online)*. 28 (48), 43-50
- Duban, N. ve Küçükylmaz, E.A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784.
- Erim, G. (2021). Görsel sanatlar eğitiminin uzaktan uygulamalı dersleri, *medeniyet sanat dergisi*, 7 (2), 178-189. DOI: 10.46641/medeniyetsanat.1026417
- Eroğlu, F. ve Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki zorunlu ortak derslerden yabancı dil dersinin uzaktan eğitim uygulamasının değerlendirilmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 236-265.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gel, H.Y. (1990). *Türkiye’de resim-iş öğretiminde yöntem ve değerlendirme, ortaöğretim kurumlarında resim-iş eğitimi ve sorunları*, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Gelbal, S. ve Kalecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Koç, E. (2020). An evaluation of distance learning in higher education through the eyes of course instructors. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-39.
- Küçükahmet, L. (2003). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Jacobs, J. M. (1996). *Essential assessment criteria for physical education teacher education programs: A delphi study* (Order No. 9639726). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304281693). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/essential-assessment-criteria-physical-education/docview/304281693/se-2?accountid=7412>
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2020). İlk ve ortaöğretim görsel sanatlar derslerinde ölçme ve değerlendirme yöntemleri, Webinar, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 23 Haziran 2020.

- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1741-1759.
- Saruc, S. ve Aslantürk, H. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde türkiye’de sosyal hizmet eğitiminin sosyal hizmet akademisyenleri perspektifinden değerlendirilmesi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(2), 421-438. <https://doi.org/10.33417/tsh.849278>
- Seçmeli, M. ile Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Tekin, H. (1982). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*, Ankara: Daily News Ofset Tesisleri.
- Tekin Karagöz, C. & Mamur, N. (2022). Covid-19 salgın sürecinde görsel sanatlar öğretimi: görsel sanatlar öğretmenlerinin deneyimleri üzerine bir durum çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 78-97. DOI: 10.21666/muefd.959628
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34
- Tuncer, Z. (2021). *Uzaktan eğitimle uygulamalı dersler alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüş ve tutumlarının belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <http://dSPACE.yildiz.edu.tr/xmlui/handle/1/12487?show=full>
- Ulutaş, S. (2003). Genel liselerdeki öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanındaki yeterlikleri ile ölçme ve değerlendirme ilkelerini uygulama düzeylerinin araştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Yiğit, E. Ö. (2011). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlığı düzeylerinin ve teknoloji ile bütünleştirilmiş sosyal bilgiler öğretimine yönelik görüşlerinin belirlenmesi* (Order No. 28539247). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2567977790). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/sosyal-bilgiler-ogretmen-adaylarinin-teknoloji/docview/2567977790/se-2?accountid=7412>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 8.Basım Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zan, N., ve Zan, B. U. (2020). *Koronavirüs ile acil durumda eğitim: türkiye’nin farklı bölgelerinden uzaktan eğitim sistemine dahil olan edebiyat fakültesi öğrencilerine genel bakış*, 15(4), 1367-1394.

Araştırmanın Etik İzni

Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 17.12.2021 tarihli 2021-12/2 sayılı karar.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Tüm yazarlar ortak katkı sağlamıştır. Araştırmanın uygulanması, verilerin toplanması ve yazım aşamasında ortak bir çalışma sürdürülmüştür.

Çatışma Beyanı

Bu araştırmanın yazarları, arasında herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını açıkça beyan eder.

Yazar Bilgileri

Aziz Şahin <https://orcid.org/0000-0002-5312-2664>

Trabzon Üniversitesi

Trabzon, Türkiye

İrtibat yazar e-posta (Contact e-mail):

azizsahin721@gmail.com**Doç. Dr. Zühal Dinç Altun** <https://orcid.org/0000-0002-3122-5160>

Trabzon Üniversitesi

Trabzon, Türkiye